

Hikâye İstanbul'da Geçiyor

The Story Unfolds in Istanbul

 MEŞHER

Sergilenen ve yayımlanan tüm eserler, aksi belirtilmedikçe Ömer Koç Koleksiyonu'na aittir. Görseller kaynak gösterilse dahi yazılı izin alınmaksızın fotokopi dahil, optik, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz.

Alıntılar, ilgili yayınlardaki yazım biçimine sadık kalınarak olduğu gibi aktarılmıştır.

All works exhibited and published in the catalogue belong to the Ömer Koç Collection, unless otherwise stated. Images may not be used, reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means – electronical, mechanical, photocopy, recording, or otherwise – without prior written permission.

Quotations have been reproduced exactly as they appear in the respective publications.

İÇİNDEKİLER

CONTENTS

- 6 SUNUŞ
Bir Kütüphanenin Merceğinden İstanbul
- 9 INTRODUCTION
Istanbul Through a Library's Lens
Zeynep Çelik
- 12 Kitaplardaki Gibi!
19 Just Like in the Books!
Şeyda Çetin
- 26 İstanbul'un Çizgileri
33 Lines of Istanbul
Ebru Esra Satıcı
- 96 İstanbul'u Yakalamak: Akışkan Bir Kentin Batı Edebiyatındaki Tasvirleri
102 Framing Istanbul: Depictions of a Fluid City in Western Literature
Kaya Genç
- 278 Edebiyattan Sinemaya Fantastik Bir İstanbul Temsili: Baron Münchhausen
286 A Fantastical Representation of Istanbul from Literature to Cinema: Baron Münchhausen
Melis Behlil
- 324 Ölümsüz İstanbul
328 The Immortal Istanbul
Selim İleri
- 344 Sergilenen Kitaplar
Books Exhibited
- 354 Dizin
359 Index

SUNUŞ

Bir Kütüphanenin Merceğinden İstanbul

Zeynep Çelik

Hikâye İstanbul'da Geçiyor sergisindeki kitaplar, Ömer M. Koç'un çok daha geniş olan koleksiyonunun sadece küçük bir parçasını oluşturmaktadır. Romandan oyuna, şiirden seyahatnameye çeşitli edebiyat türlerinden örnekler içermekte, 16. yüzyıldan günümüze uzanan geniş bir zamana yayılmaktadır. Ama hepsinin ortak bir teması vardır: İstanbul. Seçki, bir dereceye kadar rastlantısal ve özgürleştirici biçimde kendiliğindedir; bu da şehri okumak için yeni pencereler açmamızı sağlar. Sayısız bakış açısını yansıtan bu kitaplar İstanbul'dan parçalı görüntüler sergilemektedir; aralarında uyum hâlinde olanları da vardır, kimi zaman keskinleşen tezatlar içerenleri de. Bakışların çokluğu, serginin, aşına olduğumuz oryantalist çerçevenin içinde kalsa da, karmaşık ve elle tutulması zor bir İstanbul imgesi sunmasını mümkün kılar.

Bazı kitaplarda İstanbul anlatının ana eksenini oluştururken kimilerinde sadece birkaç paragrafla sınırlıdır. Ancak kitapların toplamında, şehirle ilgili bazen hayranlıkla bazen kınamayla dolu bir büyülenme görülür. Sergideki başlık ve altbaşlıkları hızla taradığımızda, kitaplar oryantalist söylemin bütün repertuarına pervasızca değinmekte ve dolayısıyla Edward Said'in öncü çalışmasından beri, son elli yılda bu söylemin mercek altına alınan hata ve eksiklerini açıkça göstermektedir. Said'in siyaseten güçlü ve kuramsal analizini görmezden gelmek aymazlık olsa bile, bir adım geriye atmak ve edebiyatı alternatif bakış açılarından yeniden değerlendirmek yararlıdır. Bu çaba, egemen sömürgeci ve aşağılayıcı tonların arkasında gizlenen çok çeşitli anlam ve yananamların araştırılmasını da içerir.¹

Doğal olarak görsel malzeme gerektiren sergi, kitabı bir nesne olarak öne çıkarmaktadır. Kitap kapağı tasarımları, hem içerikleri hem de üretildikleri zamanlar hakkında çok şey söyler. Yeni baskılarda kapaklar tekrar tasarlandığında, kitabın anlamı çağdaşlaşır ve değişen zaman ve zevke göre yeniden oluşur. Ancak resimli kitaplardaki görüntüler aynı süreçte ilerlemez; önceki versiyonlarını koruyarak tarihsel anlamlarını hatırlatırlar. Koleksiyondaki yapıtların bazıları sinemaya uyarlanmıştı. Kimilerinden birkaç film yapılmış olabilir. Bunlara eşlik eden posterler ve fotoğraflar da yapımlarla ilgili kısa yoldan bilgi verir. Hem kitap kapaklarında hem posterlerde İstanbul, çoğu zaman ünlü silüetiyle öne çıkar. Daha sonra kitapların ve film malzemelerinin Türkçe çevirileri de bunları yeni grafiklerle (tekrar) yorumlayarak içeriğe yerel renk katar. Benzer şekilde, bazı film uyarlamaları özgün anlatıları benimser ve bunları Türk izleyicilere aşına olduğu hikâyeler şeklinde yeniden sunar.

Serginin küratörleri Şeyda Çetin ve Ebru Esra Satıcı, yaklaşımlarında malzemenin ana hatlarını çizmekte ve ziyaretçilere yararlı ipuçları vermektedir. Her ikisi de İstanbul'u yazarlar için 500 yılı aşkın bir süre esin kaynağı olarak göstermekle birlikte, sergiyi okumanın farklı yolları üzerinde dururlar. Şeyda Çetin hayalgücü, rüyalar ve temsilin İstanbul için –edebiyatın yanı sıra başka sanat biçimlerinde de– kurgusal cepheler yaratarak oynadığı rolü vurgular; Ebru Esra Satıcı ise “düz çizgi”nin otoritesini sorgulayarak iki kutuplu yapıların gücünü kırmayı ve yerine dalgalı çizgileri koyarak esnek yorumlara izin vermeyi önerir.

Sergideki kitaplar ve katalogdaki yazılar farklı yorumlar ortaya koyar. Yazarlar, kendi uzmanlıkları, kuramsal eğilimleri ve öznel tercihleriyle bir fikir ve analiz yelpazesi sunar. Selim İleri kişisel olarak gözde yazarlarından bazılarını –Virginia Woolf, Pierre Loti, Voltaire ve Alain Robbe-Grillet– yüceltmıştır. Sinema sevgisi, onu kitaplara dayanan filmleri de ele almaya iter. Yazısını Türk yazarlara (Abdülhak Şinasi Hisar, Attilâ İlhan, Tevfik Fikret) ve Türk sinemasına atıflarda bulunarak zenginleştirir. Serginin çekiciliğiyle uyum içinde olan yazısının cazibesi, kısmen bu eserler arasında serbestçe dolaşmasından kaynaklanır. Kaya Genç ve Melis Behlil konuya daha akademik açıdan yaklaşmıştır. Genç, içerikleri kronolojik açıdan elden geçirirken bazı temaların (Osmanlı hanedanı ve 17. yüzyılın entrikaları gibi) kimi zaman şehrin

1 Bu yazıyı kavramsallaştırmak benim için ufuk açıcı bir deneyim oldu. Değişik açılardan bir oryantizm eleştirmeni olarak Meşher'in direktörü ve küratörleri tarafından bu kataloğa bir giriş yazmam istendiğinde zorlandım. Ancak *Hikâye İstanbul'da Geçiyor*'daki yazıları okumak görüş açımı genişletti. Özellikle Selim İleri'nin Pierre Loti'nin *Aziyadé*'sine sevgi dolu yaklaşımından çok etkilendim; bu romanı, *Avrupa Şarkı Bilmez* (2021) kitabında son dönem Osmanlı entelektüellerinin acımasız eleştirel değerlendirmesi aracılığıyla sunmuştum. İleri'nin yazısı, romanı hoşgörüyü ve alternatif yollarla okumanın mümkün olduğunu düşünmemi sağladı.

Kitaplardaki Gibi!

Şeyda Çetin

'Tis strange—but true; for Truth is always strange,
Stranger than Fiction: if it could be told,
How much would novels gain by the exchange!

Lord Byron, *Don Juan*

Hayal, tasvir, tahayyül, muhayyel, mevhum, imgeleme... Değerli okur, Lord Byron'ın gerçeği daha garip bulduğu dizelerinde kullandığı İngilizce *fiction* kelimesine Türkçe karşılık düşünüyorum ve kelimeler arasında kayboluyorum. Madeleine de Scudéry'nin kurmaca ve gerçeğin romanlardaki gerilimli ilişkisine değindiği önsözü çıkıyor karşıma. Fransız bir yazar kadın olan Scudéry'nin *Ibrahim ou l'illustre Bassa* (1641) adlı kitabı, 17. yüzyılda kendi gibi yazar olan ağabeyinin adıyla yayımlanmış (bkz. s. 200). Kitabının önsözünde verdiği detaylar, romanda yaptığı tercihleri literatürden örneklerle birer birer okurlarına açıklaması hafızamda ayrı bir yer ediyor. Yazarın otoritesinin sınırlarını düşündürüyor. Kurmacanın gerçekle hünerli bir biçimde harmanlanması gerektiğini vurgulayan Scudéry, "gerçeğe benzerlik" (*vray-semblance*) kelimesini seçmiş: "[...] gerçeğe benzerlik [...] bu binanın temel taşıdır."²

Scudéry'nin kitabı, *Hikâye İstanbul'da Geçiyor* sergisinde Batı edebiyatında İstanbul'un konu edildiği yaklaşık 300 yapıt arasında yer alıyor. Sergi drama metinlerinden şiirlere, fantastik öykülerden grafik romanlara Batı edebiyatının kurmaca yapıtlarındaki İstanbul izlerini takip ediyor. Bir yandan şehrin, sunduğu manzaralarla bir arka plan olarak kullanılmasını, diğer yandan ise burada yaşayanları, meydana gelmiş tarihî olayları, gelenek ve göreneklere de kapsayacak şekilde, geniş anlamda önce edebiyata ardından farklı sanat dallarına nasıl ilham verdiğini ele alıyor. Ömer Koç Koleksiyonu'nun Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili olağanüstü geniş kütüphanesinin küçük bir bölümünden alınan seçki,³ serginin başlangıç noktası. Müthiş çeşitlilik gösteren bu seçkiden kurguladığımız sergi, 16. yüzyıldan günümüze farklı edebî türlerin izleğinde İstanbul'un kurmaca eserlerdeki konumuna dair bir inceleme. Elyazmaları, nadir ilk baskılar, yazarının açıklama notuyla imzalı ithafli kitaplara eşlik eden gravür, tablo, müzik, film ve afişlerle çok yönlü bir anlatı kurmaya bir teşebbüs.

1 "Garip ne ki gerçek: gerçek daha gariptir çünkü / Kurulabilecek her tür öyküden ve bir anlatılabilse / Romanlar bu alışverişten nasıl da kazançlı çıkardı!" Lord Byron, *Don Juan*, 484.

2 Scudéry yazısına şunları ekler: "Ve şayet kelimelerle ifade edilen gerçeğe benzerlik ile temâyülden davranışlara geçecek olursak [...] sana şunu söylemeliyim ki Okur, burada Erdem her zaman mükâfatlandırılır, Kötülük ise her zaman cezalandırılır [...]" [Madeleine de Scudéry], *Ibrahim ou l'illustre Bassa*, [viii] ve [iii].

3 Söz edilen seçki Sven Becker'in *Istanbul in the Western Literary Imagination. 1547–2024. Books and Manuscripts from the Ömer Koç Collection* kitabına dayanmaktadır.

4 Moran, *Edebiyat Üzerine*, 57–63.

Ibrahim ou l'illustre Bassa, Sadrazam İbrahim Paşa ile Sultan I. Süleyman'ın aynı kadına âşık olmasını konu eder. Anlattığı imkânsız aşk üçgeni, sergide yer alan diğer yayınlardan Le Noble'in *Abra-Mule ou l'histoire du déthronement de Mahomet IV* (1696) adlı kitabının daha sonra Joseph Trapp tarafından yapılacak sahne uyarlamasını da kapsayan, İngiliz edebiyatında Osmanlı tarihinden beslenen yapıtlara ilham olur.⁴ Seçkideki 17. yüzyılın sonuna tarihlenen bu yapıtlar gibi erken dönem anlatılarda, saray entrikaları hikâyenin heyecanını, belki de egzotikliğini veren olay örgüsünü oluştururken 20. yüzyıla gelindiğinde entrikaların sürükleyici etkisi yerini heyecanlı takiplerin yaşandığı, İstanbul'u uluslararası bir buluşma noktası olarak gösteren gerilim-casusluk kitaplarına bırakır.

* *

Pera'da bir otel / konsolosluk binaları / dar sokakların kesif kokuları / esrarençiz şahsiyetler / tren garında kovalamaca

* *

Sergi bu yakın tarihli sürükleyici hikâyelerle başlıyor, değerli okur. İstanbul'un suç, gerilim, casusluk türündeki yeri burada öne çıkıyor. "Modern gerilim-casusluk romanının öncüsü" kabul edilen Eric Ambler, bu türde pek çok yazar üzerinde önemli bir etki bırakır. Dünya Savaşlarının ardından Soğuk Savaş dönemi, Ambler kitaplarının

İstanbul'un Çizgileri

Ebru Esra Satıcı

Doğu nerede başlar, nerede biter? Batı neresidir? Avrupa ya da daha geniş ismiyle Batı, kendini tanımlarken net bir çizgi çekmiş; çizginin bir yanındakiler Batı, diğer yanındakiler ise Batı'nın ondan referans alarak kendini tanımladığı "öteki", yani Doğu olmuş gibidir. Peki İstanbul hangi tarafa düşer? Daha da önemlisi, bir tarafta olması şart mıdır gerçekten? İstanbul'u keskin çizgilerle belirlenmiş iki kutuplu bir düzene sıkıştırmak ne kadar doğrudur?

* *

16. yüzyıldan günümüze, Ömer Koç Koleksiyonu'nda bulunan nadide kitapları merkeze aldığımız sergide, kurmaca Batı edebiyatındaki İstanbul temsillerine odaklandık. Bu muazzam koleksiyondan halihazırda aynı odakla hazırlanmış antolojiyi,¹ araştırma ve görselleştirme süzgecinden geçirerek sergiyi oluşturduk. Seçkideki 300 kitaptan 35'inin öne çıktığı bu "çifte damıtma" işleminde başlangıç noktası, yani "tohum", hep kitaplar oldu. Sahneye veya beyazperdeye uyarlanmış, görsel malzemelerine ulaştığımız kitaplar galeride açık şekilde dallanıp budaklanabildi. Organik gelişen yapıya bir dal daha ekledik, eserlerin varsa Türkçe çeviri ve uyarlamalarının Türkiye'de nasıl yankı bulduklarını arşiv arkeolojisiyle yerel bir katman olarak sergiye dahil ettik. *Hikâye İstanbul'da Geçiyor*, bu şekilde, kitaplardan köklenip sinema ve sahne uyarlamalarıyla, bunların Türkiye'de yarattığı tepkilerle ve efemerayla harmanlanarak serpildi.

Ve her şey, kürasyon sürecinde kitapları esnek çizgilerle türlerine ayırmamızla başladı.

* *

Çizgiler. Batı'yla Doğu'yu, kurmacayla gerçeği, dişiyle erkeği, yabancıyla yerliyi, şehirleri ve ülkeleri ne de güzel ayırırlar! Çoğunlukla sanal, yapay ve görünmez olurlar. Aynı zamanda politik ve problematik. Ama yine de her yerdedir çizgiler, kullanışlıdırlar çünkü, bir şeyleri tanımlamakta, sınıflandırmakta onlara muhtaç oluruz. Tıpkı bu sergide düzyazıyı manzum eserden, biyografiyi mektuptan, casusluk romanını bilimkurgudan ayırırken kullandığımız, esnek ve geçirgen olmasına dikkat ettiğimiz çizgiler gibi...

Bu yazı, seçkideki eserlerden yola çıkarak çizgi metaforuyla oynadığım, değişik tür ve çeşitli yüzyıllardan kitapları bir çizgi üzerinde tutmaya çalıştığım bir deneme. Batı'nın Doğu'ya bakışı bağlamında çizgiler, kategoriler, türler denince akla kaçınılmaz olarak oryantalizm gelse de kitaplardaki oryantalist öğeleri ortaya koymak ne serginin amacı ne de benim. Asıl gayem, sergiyi hazırlarken fark ettiğim, anlamlı bir örüntü oluşturabilecek ortak noktalar ve tekrarlar hakkında samimi içsesimi paylaşmak. Bunu yaparken kafamda beliren soruları da –cevaplama amacı gütmeksizin– ortaya koymaya çalışıyorum.

Batı'nın Delip Geçmeye Çalıştığı O Çizgi: Harem

Fransız yazar Jean Racine'in *Bajazet* isimli trajedisi, ilk defa 1672'de Paris'te sahnelenir ve aynı yıl yayımlanarak oryantalist edebiyatın öncü metinlerinden olur (bkz. s. 158). Racine, mekân hakkında kitabın başında bilgi verir; olaylar sarayda, çoğunlukla haremde geçer.² İktidar hırsı, aşk üçgeni, saray entrikaları gibi cazip konularla bezeli oyun cinayet, intihar ve kardeş katliyle sonlanır. Sergilenen kopya, Racine'in bütün oyunlarını kapsayan ilk ve yazar tarafından düzeltilmiş son baskıdır;³ sergide ona 1937 ve 2019'da Fransa'da yapılan uyarlamalarıyla bağlantılı görsel malzemeler eşlik eder.

Sadece 20. yüzyıldan itibaren baktığımda, *Bajazet*'nin 1933, 1937, 1949, 1957, 1995, 2017, 2019 ve 2020 yıllarında Fransa'da tekrar tekrar sahnelendiğini görüyorum. En modern yorumlarından biri, 2019'da Fransız yönetmen Frank Castorf tarafından *Bajazet – en considérant Le Théâtre et la peste* ismiyle yapılmış; oyunun kaydı aynı yıl film olarak

1 Becker, *Istanbul in the Western Literary Imagination, 1547–2024*.

2 "La scene est à Constantinople, autrement dite Byzance, dans le serral du grand seigneur." Racine, *Œuvres de Racine. Tome premier*.

3 Becker, *Istanbul in the Western Literary Imagination, 1547–2024*, 36.

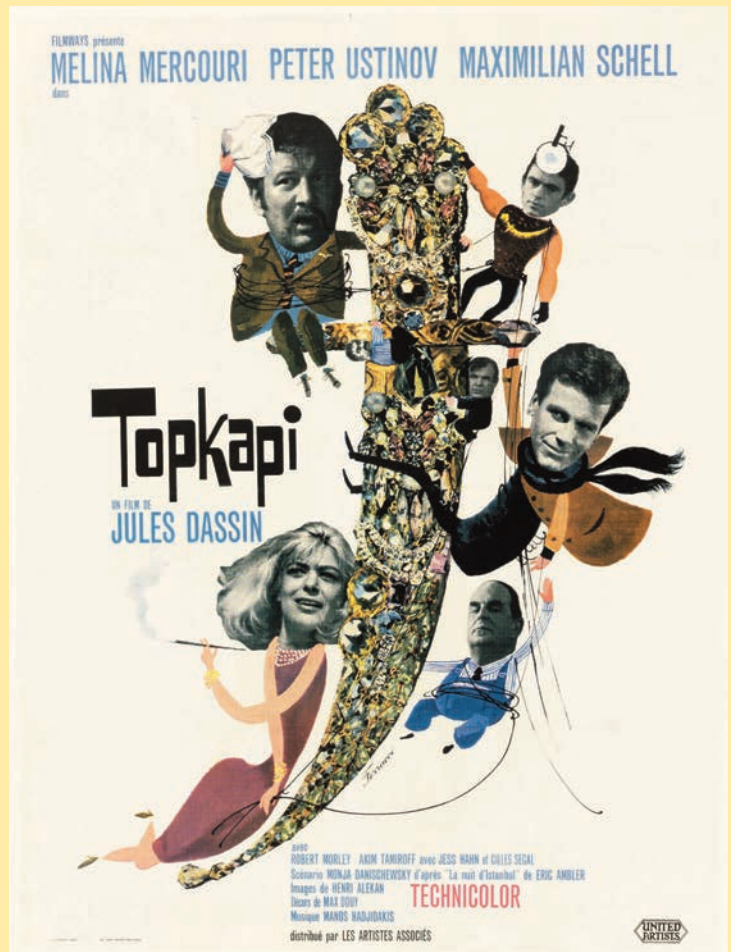
1

2

3

4

1, 5

Film afişleri

Topkapi

Yönetmen: Jules Dassin

ABD, 1964

120'

Film posters

Topkapi

Directed by Jules Dassin

USA, 1964

120'

2, 3, 4

Topkapi filminin 40. yılı anısına düzenlenen

Melina Tekrar Topkapi Sarayı'nda sergisinin efemerası, 2004

Ephemera from the exhibition Melina

Tekrar Topkapi Sarayı'nda prepared for the 40th anniversary of the film Topkapi, 2004

Özel koleksiyon | Private collection

5

It's for tonight, darling, in Istanbul...

we've got a leather vest, a surgeon's lamp, a suction cup, and a boy-scout knot,

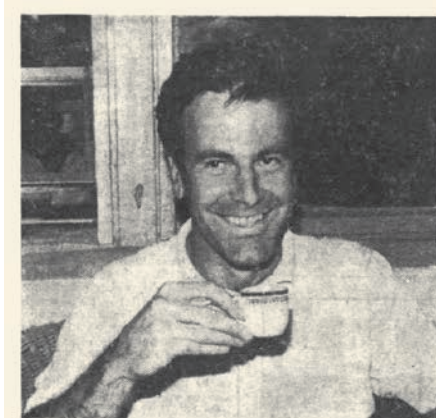
also a mastermind, an electronics genius—and a schmo.

Topkapi
(where the jewels are!)

BE THERE ON TIME - WE'D HATE TO START WITHOUT YOU!

FILMWAYS presents
MELINA MERCOURI PETER USTINOV MAXIMILIAN SCHELL

CO-STARRING
ROBERT MORLEY AKIM TAMIROFF SCREENPLAY BY **MONJA DANISCHEWSKY** BASED UPON "THE LIGHT OF DAY" BY **ERIC AMBLER**
MUSIC BY **MANOS HADJIDAKIS** PRODUCED AND DIRECTED BY **JULES DASSIN** **COLOR** RELEASED THRU **UNITED ARTISTS**

Maximilian Schell, dün Yeşilköyde Türk kahvesi içerken

Maximilian Schell dün uçakla İstanbula geldi

Oscar armağanı kazanan tanınmış aktör de İstanbul'da çevrilecek «Gün Işığı» filminde oynayacak

Şehrimizde ünlü rejisör Jules Dassin'in rejisörlüğünde çevrilecek olan «Gün Işığı» adlı filmde Melina Mercouri ve Peter Ustinov ile birlikte baş rolü oynayacak olan tanınmış aktör Maximilian Schell dün uçakla şehrimize gelmiştir. Münih'ten gelen ünlü aktör Hamburgta geçenlerde Hamlet pi-

yesinde baş rolü oynamıştır. Kendisine Şehir Tiyatrosu tarafından yakında şehrimizde Hamlet'pi oynanacağını ve baş rolü bir Fransız aktörünün misafiri olarak temsil edeceğini söylediğimiz zaman genç aktör çok üzülmemiş ve: «Türk tiyatrosuna ve sinemamıza çok teşekkür ederim» dedi. Sanat hayatına tı-

— Arkası Sa. 9, Sü. 2 de —

İstanbul'da çevrilecek «Gün Işığı», filmine başlanıyor

Ünlü kadın yıldız Melina Mercouri dün akşam uçakla şehrimize geldi

Şehrimizde bulunan ünlü Fransız rejisör ve prodüktörü Jules Dassin'ın İstanbul'da çevireceği «Gün Işığı» filminin başkatriksi Yunanlı yıldız Melina Mercouri dün akşam uçakla Yeşilköy'e indi. Sarıyan yıldız uçaktan iner inmez seyahatinin iyi geçtiğini, onu karışılmaya gelen Jules Dassin'in boyuna hararetle sarılarak söyledi ve sorduğumuz suallere tebessüm ederek cevap verdi.

Kendisine bundan önce Londra'da çevirdiği Gipsy filminde saçlarının siyah olduğunu söylediğimiz zaman, «Ben aslında sarıyımın, sadece bu filmde saçlarımı boyatmıştım.» dedi. Sanat hayatına tı-

— Arkası Sa. 7, Sü. 8 de —

Melina Mercouri dün gece Yeşilköy Hava Alanında

Cumhuriyet, 7 Ağustos | August 1963, 1.

Cumhuriyet, 4 Ağustos | August 1963, 1.

Victoria [Vita] Sackville-West

Constantinople [Konstantinopolis] ile

Poems of West & East'in [Batı ve Doğu Şiirleri]

yazara ait elyazması ve daktilo edilmiş kopyaları.

1913-1915.

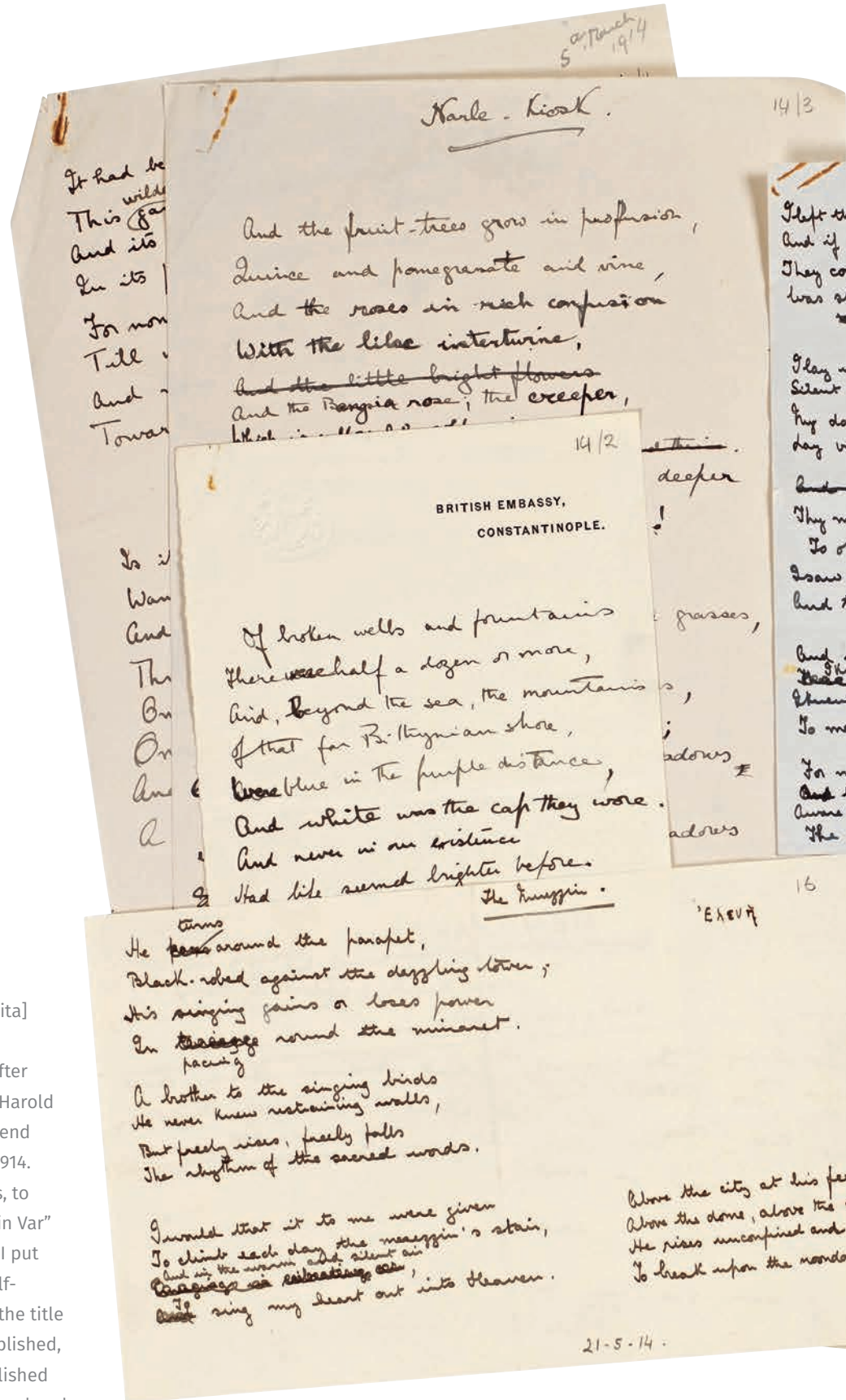
Victoria [Vita] Sackville-West, üretken bir yazar ve şair olmasının yanı sıra gazeteci, seyyah, yayıncı ve iyi bir bahçıvan olarak da bilinir. Evlendikten kısa süre sonra, diplomat ve yazar olan eşi Harold Nicolson'ın görevi nedeniyle İstanbul'a gelerek 1913-1914'te bir yıla yakın süre Cihangir'de ikamet eder. İstanbul'daki hayatı kimi şiirlerine ilham olan şair, "Yanghin Var", "Léblébidji" gibi Türkçe başlıklı şiirler de yazar. Birinci Dünya Savaşı, yayınlarını bir süre sekteye uğratsa da 1915'te İstanbul konulu şiirlerini kendi çabasıyla *Constantinople. Eight Poems* başlığıyla yayımlar. İstanbul şiirleri, 1917'de başka şiirleriyle birlikte *Poems of West & East* başlığıyla tekrar yayımlanır. Bu kitapta ayrıca daha önce hiç yayımlanmamış 14 şiiri vardır. Eşi Harold Nicolson, Birinci Balkan Savaşı (1912-1913) sırasında İstanbul'da geçen romanı *Sweet Waters*'in (bkz. s. 89) ana karakterlerinden Eirene'i yaratırken o dönem flört aşamasında olduğu Vita'dan esinlenir.

Victoria [Vita] Sackville-West

Autograph manuscript and typescript drafts for Constantinople and Poems of West & East.

1913-1915.

Aside from being a prolific writer and poet, Victoria [Vita] Sackville-West is also remembered as a journalist, a traveller, a publisher and a skilled gardener. Shortly after their marriage, her husband, the diplomat and writer Harold Nicolson, was posted to Istanbul, where she would spend almost a year, residing in Cihangir between 1913 and 1914. The poet's life in Istanbul inspired some of her poems, to a few of which she gave Turkish titles, such as "Yanghin Var" and "Léblébidji". Although the outbreak of World War I put her publications on hold for a time, she eventually self-published her Istanbul-themed poems in 1915, under the title *Constantinople. Eight Poems*. In 1917, these were republished, along with other verse, including 14 previously unpublished works, with the title *Poems of West & East*. When her husband, Harold Nicolson, conceived Eirene, one of the main characters of his novel *Sweet Waters* (see p. 89), set in Istanbul during the First Balkan War (1912-1913), he drew inspiration from Vita, with whom his relationship was merely dawning at the time.

The fate of Constantinople. 1915.

To Kuzle.

5/1

5/2 4

... in the crowds and in the light,
Laughed or sorrowed none could tell.
I did not know on ~~that~~ ^{true} and deep farewell
spoken in the long preceding night.

BRITISH EMBASSY,
CONSTANTINOPLE.

... on the soft and mossy grass,
and motionless; I did not weep.
I lay, full-stretched, too sensitive ~~for~~ sleep,
significant lest any foot should pass.

~~case~~

...
my own,
yet alone;
our glooms.

... in those hours of keen mentality
slightly shadow in the garden's dip;
others dormant but to me awake;
a window in the moonlight shake,
traced the angle of the gable's lip.

... faded;
ies brocaded;
aded

... in those hours of keen mentality
new ~~type~~ ⁱⁿ my ~~freshly~~ ^{freshly} ~~mind~~ ^{mind};
... they soul, benign and gave and kind
... a morsel of mortality.

... as;

... any come and soon their tale is told,
... soon remainest, scarcely feeling pain,
... the time has come to don again
... golden mourning of the very old.

... loved the ladies for their histories,
... rich

Beneath an oriel window facing south
Through which the unrigg'd sun poured morning streams,
I daily stood, and laughing drank the beams,
And, catching fistfuls, pressed them in my mouth.

This I remember, and the caven oak,
The long and polished floors, the many stairs,
The Perakic windows, and red velvet chairs,
And portraits that I knew so well, ~~my~~ ^{my} ~~almost~~ ^{almost} ~~as~~ ^{as} ~~if~~ ^{if} I were they spoke.

... at,
... sea,
... free
... y Reat.

5/7

... her grace
... olded cloak
... hurrying pace
... caven spoke;

... has she known
... reaming years,
... the golden throne
... in blood and tea

Byzantium waits
... bring forth:

... ates,
North;

... to
A Northern King shall wed the Eastern Queen
An iron setting clasp the shining gem.
Changing Constantinople shall be seen

İstanbul'u Yakalamak: Akışkan Bir Kentin Batı Edebiyatındaki Tasvirleri

Kaya Genç

Adı bile akışkan, değişken, şekilden şekle giriyor. Lygos, Byzantion, Augusta Antonina. Yeni Roma. Konstantinopolis. Konstantiniyye. Dersaadet. İslambol. Stamboul. İstanbul.¹ Bu kenti nasıl tanımladığınız uzun zamandır sizi de tanımlıyor. Oryantalist yazarların geliştirdiği siyasal ve kültürel kategorilerden oluşan zengin miras –doğru olmayan ayrımlara dayandıkları kanıtlanırsa bile– çeşitli tanımlara yol açmıştır hep. İstanbul’un mahalleleri, insanları, hayvanları ve tarihiyle ilgili oryantalist kategorileştirme ve sınıflandırmanın doğruluktan uzaklığı, çelişkili de görünse, kentin temsillerinde ideolojik bir kesinlik yarattı. Oryantalizmin sanat ve bilim alanlarında yüzyıllar süren saltanatı sırasında İstanbul, tehlikeli fakat heyecan verici, kaotik ve canlı, acımasız ama hisli, çok gezilip görülmesine rağmen esrarengizliğini koruyan bir şehre dönüştü.

Edward Said’in *Orientalism*’de (*Şarkiyatçılık*) belirttiği gibi, Şark’ın (bu örnekte İstanbul’un) cazibesinin kaynağını anlamaya, bunu sınıflandırmaya ve kategorileştirmeye kalkıştığınızda “Şarklı daha Şarklı, Batılı daha Batılı”² hâle geldi. Batılı bakış böylece egzotik olanı evcilleştirdiğiçe “sınırlı bir sözcük ve imge dağarcığı” kendini dayattı.³ Avrupalı ve İngilizce konuşan seyyahların yazdığı roman, öykü, şiir, seyahatname, günlük, oyun, karikatür, kitapçık, risale, biyografi gibi tüm metinlerde İstanbul’a çizilen çerçevelerin, toplumsal doku ve sıradışı ayrıntılar yerine kategorileri ve düzeni tercih ettiğini gözlemleyebiliriz. Gözlemci ne kadar rasyonelse, kurduğu temsildeki basmakalıp öğeler de o kadar iddialı olur; İstanbul’u anlatan kişi ne kadar iyi okumuş ve iyi yetişmişse, yazdığı pasaj ve betimlemeler de o kadar fantastik hâle gelir.

Hikâye İstanbul’da Geçiyor bu türden yazı ve gözlemlerin bolluğunu yansıtmak üzere girilmiş, Borgesvari bir çaba. Sergi, İstanbul temsilleri üzerine bir Babil Kitaplığı sunuyor: Yaklaşık 500 yıl boyunca İstanbul’a bakış, kentle ilgili binlerce metin ve imge üretmiş, bu da ilk bakışta kurulamayacak gibi gözükken bir kitaplık oluşturmuştur. Arjantinli yazarın kısa öyküsündeki anlatıcı, sayısız altıgen odadan oluşan bir evren anlatır; odaların her birinin dört duvarı kitap raflarıyla (ve bazı temel ihtiyaçlarla) doludur. Borges’in kütüphanesi o güne kadar yazılmış veya bir gün yazılması mümkün 410 sayfalık bütün kitapları içerir. *Hikâye İstanbul’da Geçiyor*, İstanbul için bir Babil Kitaplığı oluşturmak üzere uzun zamandır buna benzer Borgesvari bir çabanın devam ettiğini ortaya koyuyor.

Sergideki malzemeler arasında 16. ve 17. yüzyıllardan şehrin en eski temsillerinden bazılarını karıştırdığımda, Osmanlı hanedanının, yönettiği şehrin ayrıntılarından daha önde geldiğini fark ettim. Şehir, yabancı diplomatlara Osmanlı hanedanının bir uzantısı ve sembolü olarak şöyle bir görünüp kaybolan bir niteliğe sahiptir. Örneğin Bertrand de La Borderie’nin *Le Discours du voyage de Constantinople*’u (1547) (bkz. s. 138) yabancı bir yazarın İstanbul ziyareti deneyimini betimlediği ilk pasajlardan birini içerir. Bu bölüm, eski şehrin güzelliklerini ayrıntılarıyla anlatır ama Osmanlıların “barbarlığı” konusunda fazla bir şey söylemez. Anlatıcı, İstanbul’un zengin bahçelerindeki dağlar ile tapınaklardan söz eder, bunların yuvarlak biçiminin kusursuz şekilde yaratıldığını belirtir. La Borderie, Ayasofya’nın iki ana parçasının harap halde olduğunu yazar. Yine de onun gözünde, semavi sütunları, kaygan mermer yolları ve içini süsleyen büyük taşlarıyla dünyanın en güzel yapılarından biridir. Harap güzellik, İstanbul’u anlatan yazılarda baştan beri karşımıza çıkan bir temadır.

1 İstanbul’un adlarına ilişkin kronolojik bir listedir bu. Bazıları, çeşitli zamansallıklardan oluşan şehri tanımlamak için aynı zaman diliminde farklı sürelerde kullanılmıştır. Blake Ehrlich, “İstanbul,” *Encyclopedia Britannica*.

2 Said, *Orientalism*, 46 [*Şarkiyatçılık*, 55].

3 Agy., 60 [*Şarkiyatçılık*, 70].

La Borderie, Ayasofya’nın göz alıcı mozaiklerine hayran kalır, ama Türklerin bu tasvirlerin yüzünü sildiğini de belirtir. Güzel bir servi ağacını, göze çok hoş görünen bir grup evin bahçesini anlatır. Avlular, saraylılar ve kendisi gibi yabancı konukları kabul eden paşalar üzerinde uzun uzun durur: İstanbul, bu temsilde neredeyse tamamen saraylara ve bürokrasiye indirgenmiştir.

Thomas Goffe’un üç trajedisinden (*Three Excellent Tragœdies: The Raging Turk, or, Bajazet the Second. The Courageous Turk, or, Amurath the First. And The Tragœdie*

Dennis Wheatley

The Eunuch of Stamboul.

İstanbullu Hadım.

Boston: Little, Brown, and Company, (Kasım) 1935.

İlk Amerikan baskısının yazar kopyası

Şömizin sırtında ve ön yüzünde "Abbey"den alınma çizim

Başlık sayfasındaki yazı: "ABD'de yayımlanacak dördüncü kitabımın ilk baskısının bana ait kopyası. Little Brown bir süredir çalışmalarımı izliyor, beni E. Phillips Oppenheim'in [1866-1946] izindekiler listesinde görüyordu. 'The Fabulous Valley' i reddettiler ama beni denemek için bunu aldılar. 2.000 kopyadan biraz fazla sattı fakat yeterince iyi bulmayarak sonraki kitabımı reddettiler."

İngiliz yazar Dennis Wheatley'nin casusluk ve gerilim türlerini harmanladığı romanıdır. Swithin Destime, olası bir ayaklanmayı kontrol etmek için İngiltere'den İstanbul'a gönderilen eski bir ordu mensubudur; şehir, Boğaz'da bulunan bir tütün deposunun yöneticisiymiş gibi gelir. İstanbul'da, istihbaratın başında ise Osmanlı döneminde haremağası olan Kazdim Hari Bekar vardır. Destime şehre vardıktan sonra, Kazdim'in şefi olduğu The Brothers in Allah of the Sword and Crescent (Allah Yolundaki Kılıç ve Hilâl Kardeşleri) isimli örgütün izini sürmeye başlar. Kazdim ve örgütün planı, eski padişahın yeğeni Şehzade Ali'yi tahta geçirerek saltanati geri getirmektir. *The Eunuch of Stamboul* yayımlandıktan bir yıl sonra, *The Secret of Stamboul* (ya da *The Spy in White*) adıyla sinemaya uyarlanır. Dış çekimleri Karaköy, Haliç, Rumeli Hisarı gibi yerlerde yapılan filmde, yabancı oyuncuların Türkçe replikleri dikkat çeker. Filmin Türkiye'de vizyona girdiğine dair bir bilgi yoktur, kitap Türkçeye çevrilmemiştir.

Dennis Wheatley

The Eunuch of Stamboul.

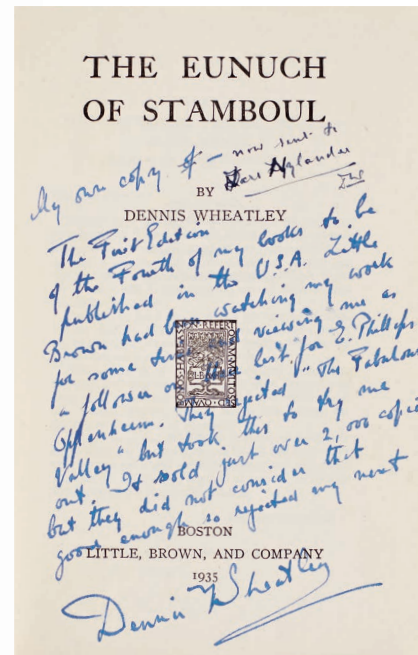
Boston: Little, Brown, and Company, (November) 1935.

Author's own copy of the first American edition

The spine and front panel of the dust-jacket illustrated after "Abbey"

Inscribed: "My own copy of the first edition of the fourth of my books to be published in the USA. Little Brown had been watching my work for some time and viewing me as a follower on the list for E. Phillips Oppenheim [1866-1946]. They rejected 'The Fabulous Valley' but took this to try me out. It sold just over 2,000 copies but they did not consider that good enough so rejected my next."

In this novel, English writer Dennis Wheatley seamlessly blends the genres of espionage and thriller. Swithin Destime is a retired army officer dispatched from England to Istanbul as an employee of a prestigious tobacco company on the Bosphorus, to keep an eye on a threatened uprising in the city. The chief of secret police in Istanbul, Kazdim Hari Bekar, was formerly a palace eunuch in the Ottoman period. Upon reaching the city, Destime begins to follow the trail of an organisation known as the The Brothers in Allah of the Sword and Crescent, whose leader is Kazdim. They plot to restore the sultanate by placing the former Sultan's nephew, Prince Ali, on the throne. One year after its publication, *The Eunuch of Stamboul* was adapted for the cinema under the title *The Secret of Stamboul* (or *The Spy in White*). The film, shot in locations such as Karaköy, the Golden Horn, and Rumeli Fortress, is memorable for the foreign actors' pronunciation, as they deliver Turkish lines. There is no indication that a theatrical release ever occurred in Turkey, nor was the book translated into Turkish.

Fransızca film afişi

The Secret of Stamboul

Yönetmen: Andrew Marton

Birleşik Krallık, 1936

93'

Film poster in French

The Secret of Stamboul

Directed by Andrew Marton

United Kingdom, 1936

93'

Cumhuriyet, 13 Nisan | April 1937, 7.

«İstanbulun esrarı» filmi

İngiliz romancılarından Dennis Wheatley ve George Hill tarafından «İstanbul Haremağası» adıyla yazılan eserden adapte edilmek suretiyle ve «İstanbulun Sırrı» unvanıyla sahneye vazedilen film Londrada Metropole sinemasında gösterilmeye başlanmıştır. Bu filmin Başaktörü Frank Vosper geçenlerde Nev-yorktan İngiltereye avdet etmekte iken Paris Transatlantikinden denize düşmüş tü. Kendisi İngiltere Güzellik Kraliçesi Muriel Oxford'a âşık farzedildiğinden vak'a bir intihar şeklinde gösterilmek istenmiş, fakat bunun da esas çıkma -

Filminden bir sahne ve Frank Vosper

mişti. Filimde Vosper, İstanbulda ya - pılan gizli bir suikastde sinsi bir Ha - remağası rolünü ifa etmekte imiş! Bakalım şu film gelsin de, İstanbulun esrarı ne imiş bir öğreneelim!

[Mary Wortley Montagu, contributor]

A(nthony) H(ammond), editor

Verses Written in the Chiask at Pera overlooking Constantinople, December the 26th. 1718 [i.e. 1717]. By a Lady. [In:] A New Miscellany of Original Poems, Translations and Imitations. By the most Eminent Hands, viz. Mr. Prior, Mr. Pope, Mr Hughes, Mr. Harcourt, Lady M. W. M. — Mrs. Manley, &c. Now first Published from their Respective Manuscripts. With some Familiar Letters by the late Earl of Rochester, never before Printed. [...] Price 5s.

London: Printed for T. Jauncy at the Angel without Temple Bar, 1720.

First edition

Lady Mary Wortley Montagu is one of the Western figures whose writings on Istanbul are most widely analysed and referenced. Her husband Edward Wortley Montagu's diplomatic assignment led her to spend more than a year in Istanbul between 1717 and 1718. Both her social status and gender allowed her to experience Istanbul from a privileged vantage point: the advantages of belonging with the embassy and being female gave her access to the harem and similar places that sparked curiosity at the time. Although her letters have become a crucial source for researchers of 18th-century Istanbul, she was chiefly renowned for her poems during her lifetime. She wrote the poem titled "Verses Written in the Chiask at Pera overlooking Constantinople, December the 26th. 1718" while eight months pregnant, from the very building that still serves as the British Consulate General in Beyoğlu. The book in the selection includes the first published version of this poem (pp. 95–101). Unlike this copy, where the year of composition is indicated as 1718, it was corrected to 1717 in the 1731 edition, along with slight alterations to some of the verses, and spelling of Lady Montagu's name in full. Although her letters aroused the interest of many translators – including Reşat Ekrem Koçu – and publishers in Turkey, her poems have yet to be translated into Turkish.

L.^{dy} Caroline Stanhope'tan alınma

Lady Mary Wortley Montagu, Türk kıyafetiyle

Tarihsiz

Karton üzerine suluboya

9,5 × 7,6 cm

Arkasında: "Lady Mary Wortley Montagu, Türk kıyafetiyle.

Harrington House'daki orijinal minyatüründen, Lady Caroline Stanhope tarafından İspanyol ve İtalyan mültecilere yardım amacıyla düzenlenen kermes için kopyalanmıştır."

After L.^{dy} Caroline Stanhope

Lady Mary Wortley Montagu in Turkish dress.

Undated

Watercolour on card

9.5 × 7.6 cm

Inscribed on the reverse: *Lady Mary Wortley Montagu in her Turkish Dress copied from an Original miniature at Harrington house by L.^{dy} Caroline Stanhope for the Bazaar in aid of the Spanish & Italian Refugees.*

Victor Hugo

Les Orientales.

Doğululuklar.

Paris: Charles Gosselin ve Hector Bossange (için Paul Renouard), 1829.

Birinci baskının sunuş kopyası

İkisi de Louis Boulanger'den alınma ahşapbaskı başlık sayfası vinyeti
ve C. Cousin yapımı içkapak gravürü

İthaf: "M. Colin'e. Dostu. Victor Hugo."

Victor Hugo

Les Orientales.

Paris: (Paul Renouard for) Charles Gosselin & Hector Bossange, 1829.

Presentation copy of the first edition

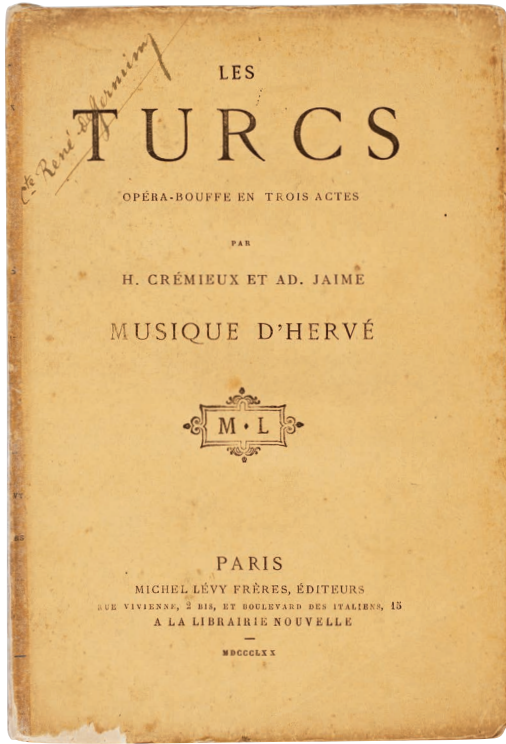
Engraved frontispiece by C. Cousin and a woodcut title-page vignette,
both after Louis Boulanger

Inscribed: "À M. Colin. Son ami. Victor Hugo."

J-K

Hector Crémieux ve Adolphe Jaime

Les Turcs opéra-bouffe en trois actes Paroles de Hector Crémieux et Adolphe Jaime Musique de Hervé.

Türkler. Üç Perdelik Operakomik. Sözler: Hector Crémieux ve Adolphe Jaime. Müzik: Hervé.

Paris: Michel Lévy frères, 1870.

Birinci baskı

Hector Crémieux and Adolphe Jaime

Les Turcs opéra-bouffe en trois actes Paroles de Hector Crémieux et Adolphe Jaime Musique de Hervé.

Paris: Michel Lévy frères, 1870.

First edition

Jules Chéret yapımı afiş

Les Turcs: (Roxane): opéra-bouffe en 3 actes

(Paris: Heugel, 1869)

Beste: Hervé

Libretto: Hector Jonathan Crémieux, Adolphe Jaime

Renkli taşbaskı

75,9 × 56 cm

Poster by Jules Chéret

Les Turcs: (Roxane): opéra-bouffe en 3 actes

(Paris: Heugel, 1869)

Composer: Hervé

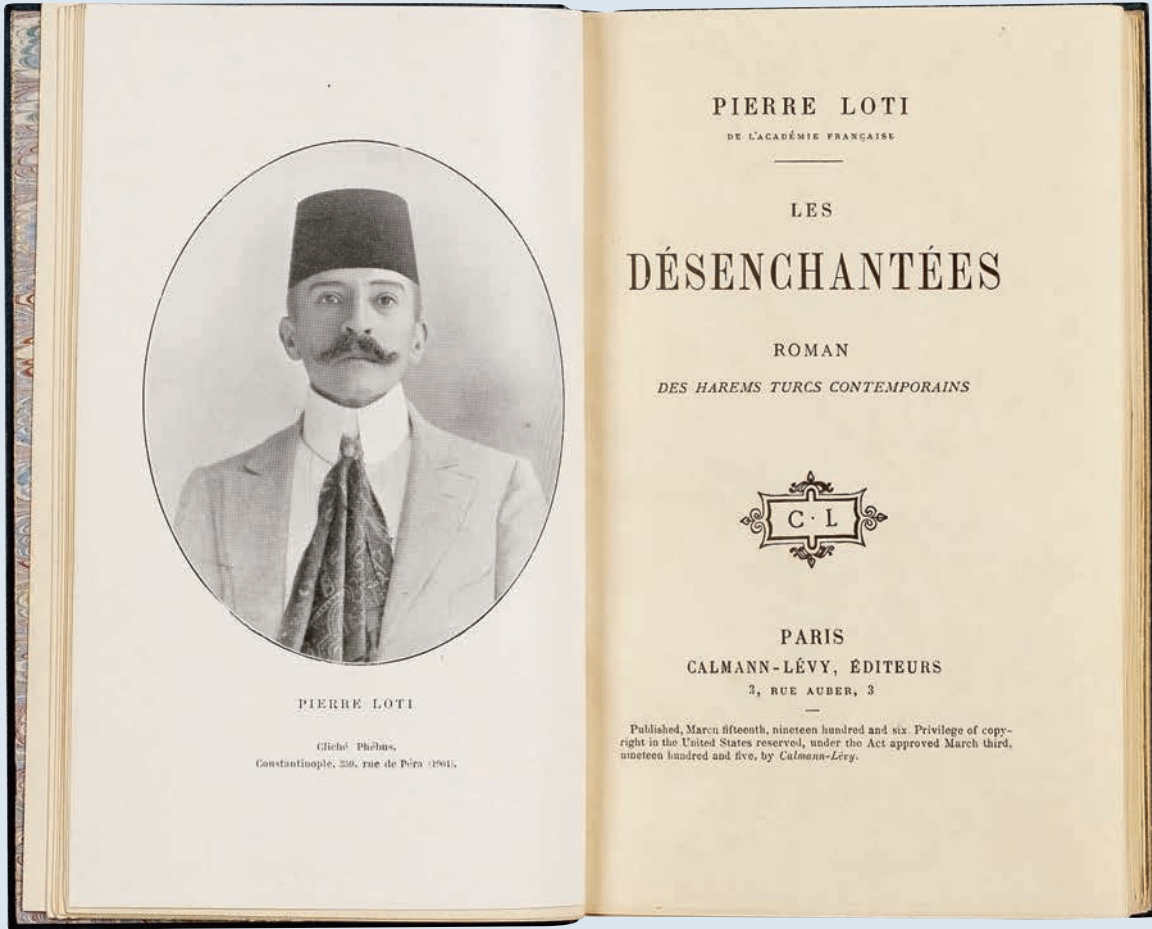
Librettists: Hector Jonathan Crémieux, Adolphe Jaime

Colour lithograph

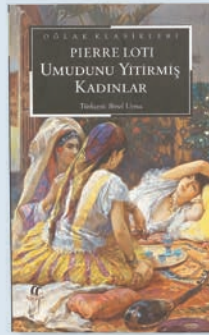
75.9 × 56 cm

Pierre Loti

- 1 *Umudunu Yitirmiş Kadınlar*, çev. | trans. Birsal Uzma. İstanbul: Oğlak Yayıncılık, 2020.
  - 2 *Bezgin Kadınlar*, çev. | trans. Nahid Sırrı Örik. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1947.
  - 3 *Mutsuz Kadınlar*, çev. | trans. Nahid Sırrı Örik. İstanbul: İnkılâp ve Aka, 1972.
  - 4 *Hayal Kadınlar*, çev. | trans. Can Kayabal. Halk El Sanatları Neşriyat, 1988.
- Meşher Arşivi | Archive

→

Amadeo Preziosi

Göksu Çeşmesindeki Türk Kadınlar

1843

Grafit ve suluboya

29 × 22 cm

Resim altı yazılı, tarihli ve imzalı (sağ altta):

“Göksu, 22 Eylül 1843, Preziosi”

Amadeo Preziosi

Turkish Women at the Sweet Waters of Asia

1843

Graphite and watercolour

29 × 22 cm

Inscribed, dated and signed (lower right):

Ghioksuyu, 22 September 1843, Preziosi

Anonim

Bir çift altın vermeyli bronz Turquerie ocak ayaklığı

Fransa, y. 1770–1830

25 × 31 × 10 cm

Anonymous

A pair of gilt-bronze Turquerie chenets

France, c. 1770–1830

25 × 31 × 10 cm

Anonim

Yeniçerileri tasvir eden figürler

Imperial Porcelain Manufactory,

St. Petersburg

Muhtemelen II. Katerina dönemi (1762-1796)

Porselen

(1) 17 × 11 cm × 4,5 cm

(2) 15 × 6,5 cm × 5 cm

Anonymous

Figures depicting Ottoman Janissaries

Imperial Porcelain Manufactory,

St. Petersburg

Probably period of Catherine II (1762-1796)

Porcelain

(1) 17 × 11 cm × 4,5 cm

(2) 15 × 6,5 cm × 5 cm

1

2

Kırım Savaşı ittifakı hatırası figürler

**Sultan Abdülmecid, Kraliçe Victoria ve İmparator III. Napoléon el ele
Staffordshire Seramiği**

y. 1856

21 x 27 x 7 cm

Commemorative figure of the alliance for the Crimean War

Sultan Abdülmecid, Queen Victoria and Emperor Napoléon III, holding hands

Staffordshire Pottery

c. 1856

21 x 27 x 7 cm

Florence Nightingale ve yaralı İngiliz subayı figürleri

Staffordshire Seramiği

y. 1856

17 x 24 x 6,5 cm

Florence Nightingale and wounded British officer, figures

Staffordshire Pottery

c. 1856

17 x 24 x 6.5 cm

Infanterie turque au feu

[Türk Piyadeleri Ateş Altında]

Elle boyanmış 24 adet asker seti

Orijinal kutusunda eksiksiz

Maison Lucotte, Paris

Tarihsiz

17 x 15 x 2 cm

Infanterie turque au feu

Set of 24 hand-painted soldiers

Complete in the original box by

Maison Lucotte, Paris

Undated

17 x 15 x 2 cm

Şark'ta Savaş

Tombala oyunu

İçinde Fransız birliklerinin Gelibolu'da karaya çıktığını gösteren renkli taşbaskı tombala kartı da bulunmaktadır.

y. 1856

30,4 x 23,5 x 5,5 cm

War in the Orient

Lotto Game

Including a colour lithograph card depicting the disembarkation of French troops in Gallipoli.

c. 1856

30.4 x 23.5 x 5.5 cm

Broadway müzikalinin afişi

Candide

Yönetmen: Harold Prince

The Chelsea Theater Center of Brooklyn

1974

Tasarım: Doug Johnson

Poster of the Broadway musical

Candide

Directed by Harold Prince

The Chelsea Theater Center of Brooklyn

1974

Designed by Doug Johnson

Meşher Arşivi | Archive

Candide ya da İyimsertlik,

1. cilt (çizgiroman | graphic novel),

senaryo | plot by Gorian Delpâtre,

Michel Dufranne,

çizimler | illustrated by Vujadin Radovanovic,

çev. | trans. Nur S. Danişman.

İstanbul: Everest Yayınları,

2009.

Meşher Arşivi | Archive

Operetin DVD'si

Leonard Bernstein's Candide:

A Comic Operetta in Two Acts

Şef: Marin Alsop

New York Philharmonic, 2016

Lincoln Center for Performing Arts'taki

Avery Fisher Hall'da canlı kaydedilmiştir.

Operetta's DVD

Leonard Bernstein's Candide:

A Comic Operetta in Two Acts

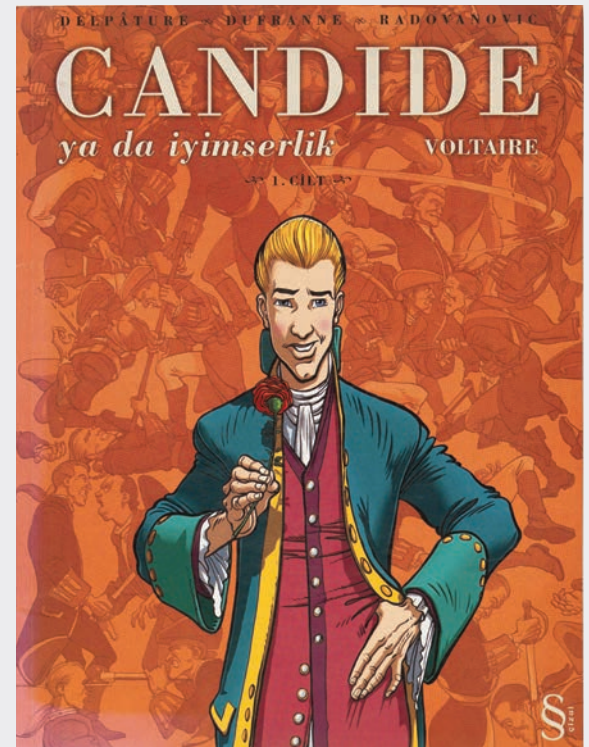
Conducted by Marin Alsop

New York Philharmonic, 2016

Recorded live at Avery Fisher Hall at Lincoln

Center for Performing Arts.

Meşher Arşivi | Archive

Film afişı

Candide ou l'optimisme au XXe siècle

Yönetmen: Norbert Carbonnaux

Fransa, 1960

85'

Film poster

Candide ou l'optimisme au XXe siècle

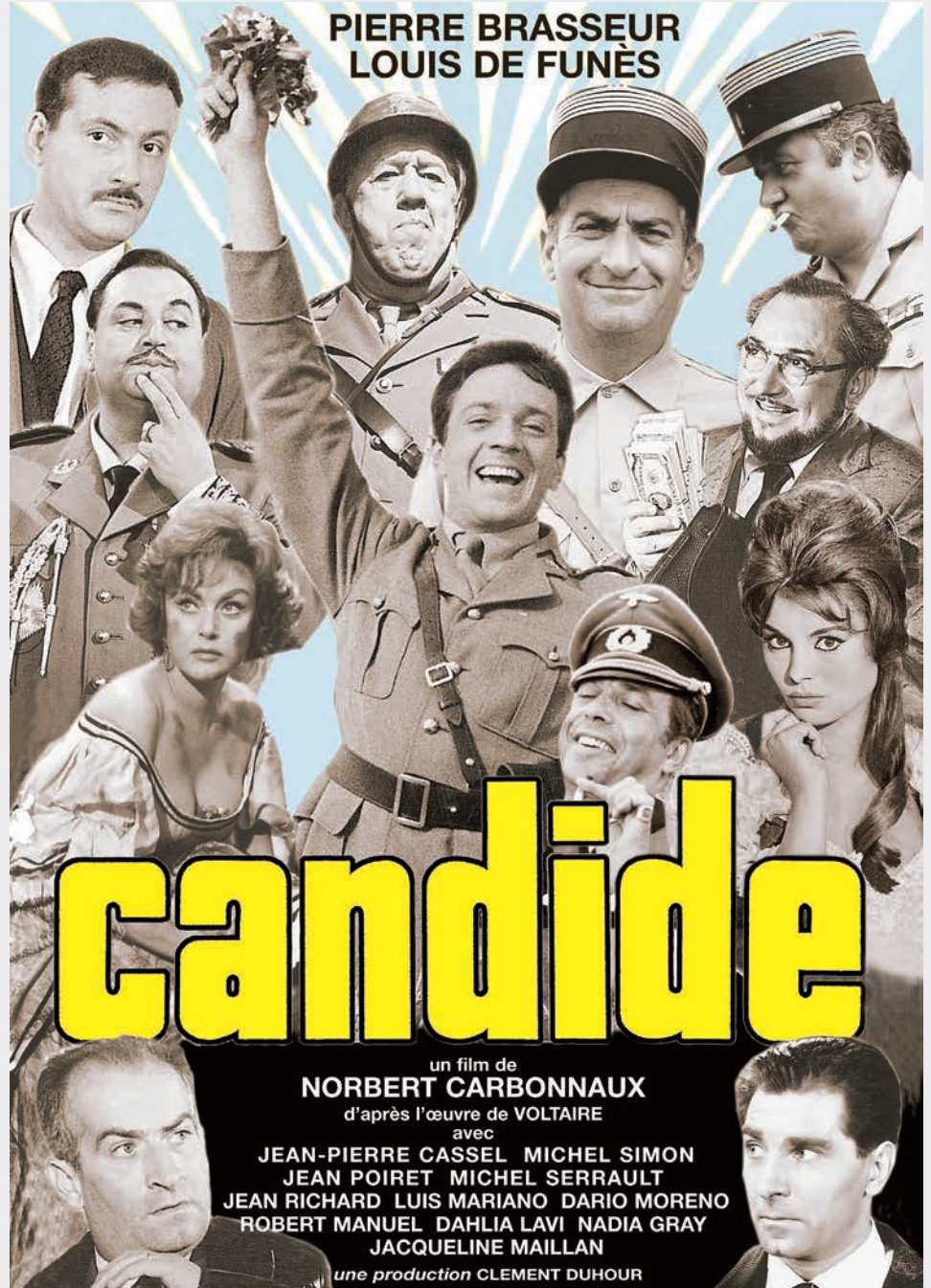
Directed by Norbert Carbonnaux

France, 1960

85'

© 1960 Production C.L.M. /

Editions René Chateau Vidéo

Film DVD'si

Film's DVD

Meşher Arşivi | Archive

Jules Verne

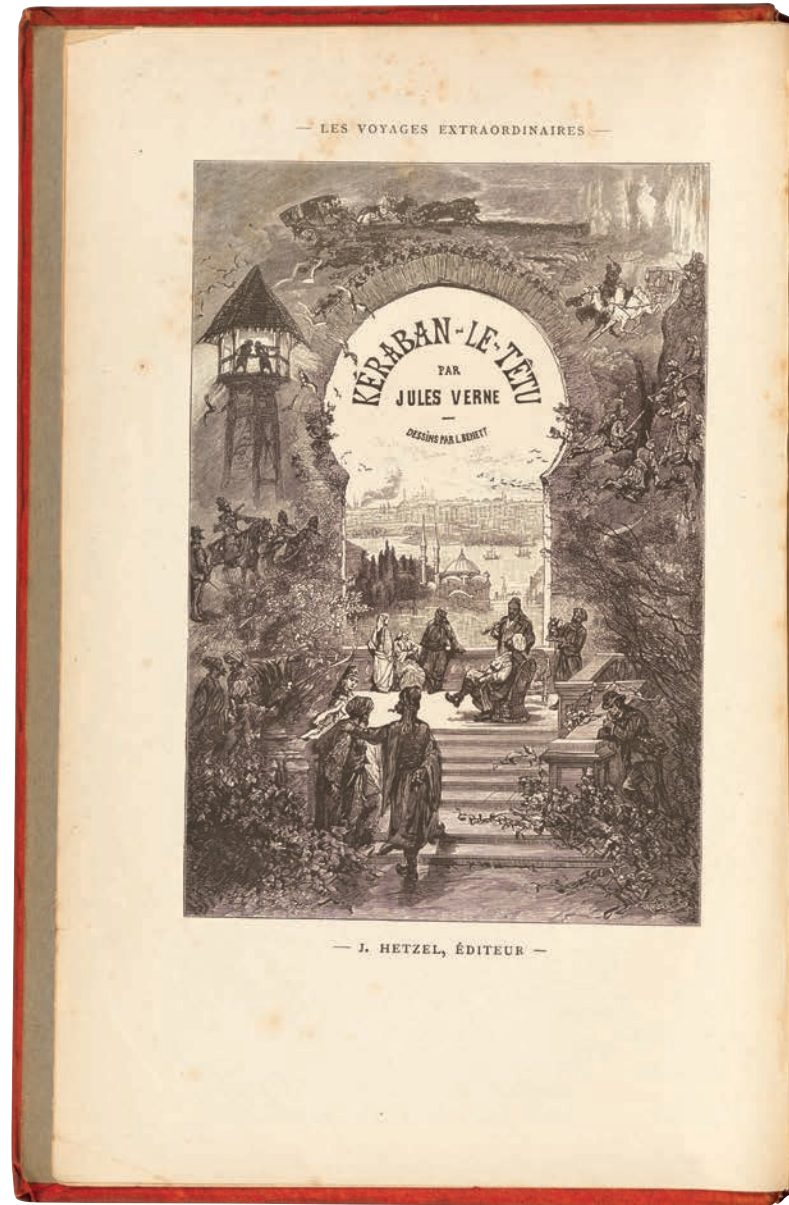
Kéranban-le-têtu par Jules Verne. 101 dessins et une carte, par Bennett.
[Ön başlık:] *Les Voyages extraordinaires.*

İnatçı Keraban, Yazan Jules Verne. Bennett'in 101 Çizimi ve Bir Haritasıyla. Olağanüstü Yolculuklar.

Paris: Bibliothèque d'éducation et de récréation (için Gautier-Villars)
J. Hetzel et Cie, 18, rue Jacob [y. 1898].

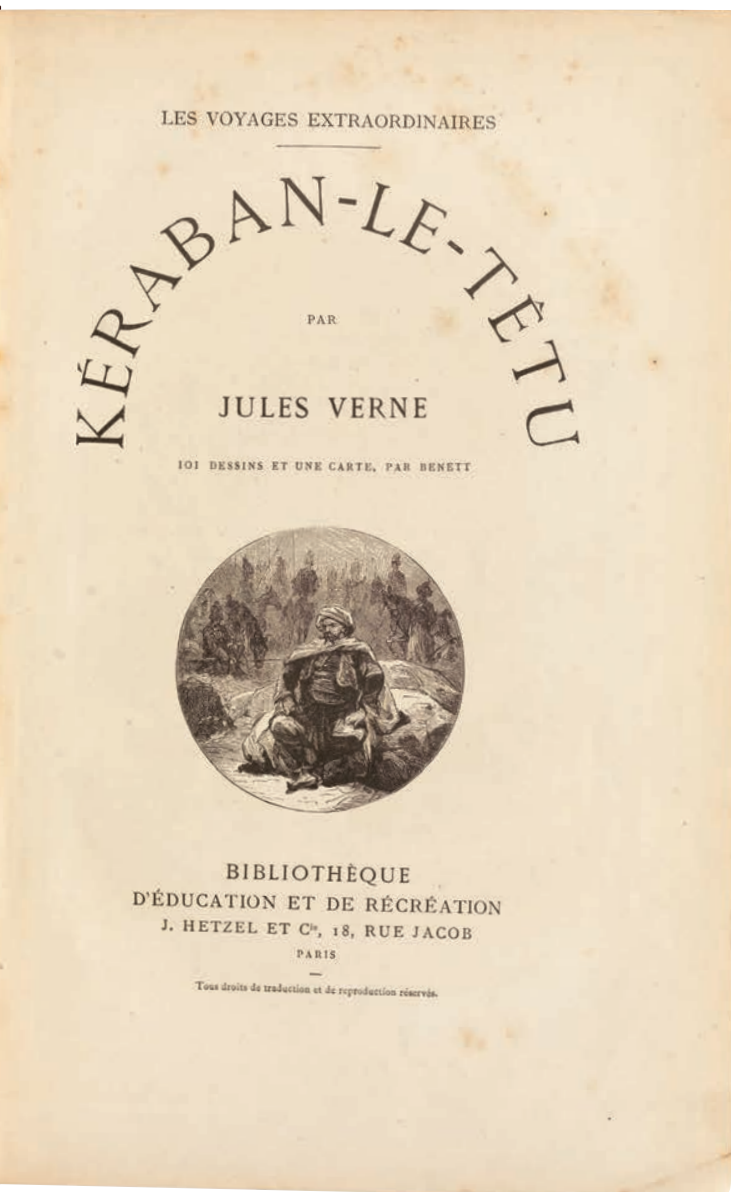
Yayıncının Engel yapımı kırmızı bez cildi, Blancheland'in bir tasarımından alınma ön kapak ve sırt; Bennett'ten alınma altı yarım ton levha ve 95 çizim

Jules Verne'in romanına adını veren Kéranban Ağa, İstanbul'da yaşayan varlıklı ama cimri bir tütün tüccarıdır. 1882'de bir Ramazan günü, Hollanda'dan İstanbul'a gelen dostu Van Mitten ve uşağı Bruno'yu Üsküdar'da yemeğe davet eder. Ancak Boğaz'ı geçmek için yeni bir vergi getirildiğini öğrenirler ve Kéranban Ağa vergiyi ödemeyi reddeder. Bunun yerine, İstanbul Tophane'den başlayarak kara yoluyla Karadeniz'i boylu boyunca dolaşip şehrin Anadolu yakasına geçmeyi tercih eder. Yarım fincan kahve fiyatına denk gelen on paralık vergiyi ödememekte kararlı olan Kéranban Ağa'nın bu inadı, kendisine yüzlerce altına mal olacak maceralı bir Karadeniz yolculuğunu başlatır. Van Mitten ve Bruno'nun da aralarına katıldığı kabile, şaşırtıcı olaylar yaşayıp tehlikelerle mücadele ederek yolculuğu tamamlar. Tuna Deltası'ndan Odessa'ya, Kırım'dan Azak Denizi'ne, Kafkasya'dan Trabzon'a pek çok yeri hikâyeye dahil eden Jules Verne, Karadeniz çevresindeki şehirlerdeki idarî durum ve mimarî yapılarla birlikte kadın-erkek ilişkileri, Ramazan gelenekleri, yemek kültürü gibi gündelik yaşam pratiklerini de ayrıntılı olarak anlatır. Verne'in bilimkurgu öğeleri taşıyan diğer kitapları gibi mucitler ve kâşiflere ilham olan Karadeniz turu, İstanbul'da başlar ve burada sonlanır. Çocuk ve gençlere yönelik hazırlanan tercümelere Kéranban, İnatçı Kahraman Ağa adıyla Türkçeleştirilmiştir.

- 1 *İnatçı Kahraman Ağa*. İstanbul: Burcu Yayınevi, 1983.
- 2 *İnatçı Kahraman Ağa*, çev. | trans. Ali Güzelbahçeli. İstanbul: Serhat Yayınları, 1985.
- 3 *İnatçı Keraban*, çev. | trans. S. İpek Ortaer Montanari. İstanbul: İthaki Yayınları, 2022.
- 4 *İnatçı Kahraman Ağa*, çev. | trans. M. Doğan Özbay. İstanbul: İyigün Yayınevi, 1963.
- 5, 6 *İnatçı Kahraman Ağa Cilt 1 ve 2*, çev. | trans. Ferid Namık Hansoy. İstanbul: İnkılâp ve Aka, 1973.

Meşher Arşivi | Archive

Jules Verne

Kéraban-le-têtu par Jules Verne. 101 dessins et une carte, par Bennett.
[Pre-title:] *Les Voyages extraordinaires*.

Paris: (Gautier-Villars for) Bibliothèque d'éducation et de récréation
J. Hetzel et Cie, 18, rue Jacob [c. 1898].

Publisher's red pictorial cloth, by Engel, the spine and upper side
after a design by Blancheland; six halftone plates and 95 illustrations
after Bennett

The eponymous character in Jules Verne's novel *Kéraban* is a well-off yet stingy tobacco merchant living in Istanbul. On a day of Ramadan in 1882, he invites his friend Van Mitten, who has travelled to Istanbul from the Netherlands along with his valet, Bruno, to have dinner in Üsküdar. However, when they learn that a new tax has been imposed on crossings of the Bosphorus, Kéraban refuses to pay it. Instead, he prefers to circle the entire Black Sea by land, starting from Tophane, in Istanbul, all the way through to the Asian side of the city. Kéraban's determination to avoid paying the tax of ten *paras*, equivalent to the price of half a cup of coffee, sparks off an adventurous journey around the Black Sea, ultimately costing him hundreds of gold coins. Joined by Van Mitten and Bruno, the bandwagon completes the trip, though not without dangerous and unexpected events. Jules Verne weaves numerous locations – from the Danube Delta to Odessa, Crimea, the Sea of Azov, the Caucasus and Trabzon – into the narrative, drawing a detailed portrait of the cities that surround the Black Sea, covering their administrative state and architectural features, as well as daily life customs, such as male-female relations, Ramadan traditions and food culture. Verne's round trip of the Black Sea, which incorporates science fiction elements and, like his other books, has inspired inventors and explorers alike, begins and ends in Istanbul. In Turkish translations intended for children and young readers, the character of Kéraban is referred to as "İnatçı Kahraman Ağa" (The Stubborn Ağa Hero).

Tête de Turc [Türk Kafası]

Fransız tütün kavanozu

Tarihsiz

Sırlı seramik

22 × 12 × 5 cm

Tête de Turc

French tobacco jar

Undated

Glazed ceramics

22 × 12 × 5 cm

Edebiyattan Sinemaya Fantastik Bir İstanbul Temsili: Baron Münchhausen

Melis Behlil

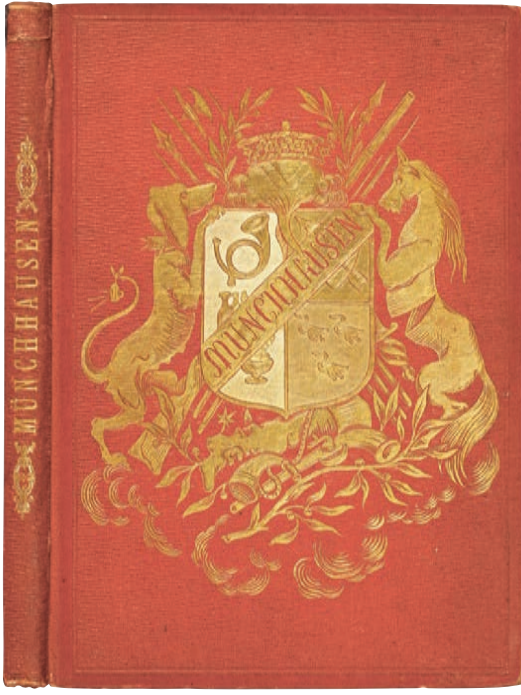
Bodenwerderli Hieronymus Karl Friedrich von Münchhausen, emekliliğinde dostlarına anlattığı abartılı hikâyelerin bir gün bütün dünyada tanınacağını, isminin yalancılıkla eşanlımlı hâle geleceğini ve hatta psikiyatride bir hastalığa adının verileceğini¹ herhalde tahmin edemezdi. Top güllesine binerek uçmaktan dev bir timsahla savaşmaya, gemiyle balina karnına girmekten Ay'a yolculuğa kadar pek çok macerasını bildiğimiz Baron, muhtemelen bunların ancak çok az bir kısmını kendi uydurmuştu; bunu yaparken amacı yalan söylemekten ziyade çevresindekileri eğlendirmektir. Ancak yazıya dökülmeye başladıktan sonra giderek dallanıp budaklanan, gerçeklikten koparak git gide kurmacaya yaklaşan bu tatlı palavralar, Baron'u tarihe büyük bir yalancı olarak geçirecekti.

1720–1797 yılları arasında yaşayan Baron Münchhausen, gençliğinde uzun yıllar Rus ordusunda görev yapmış, hatta Osmanlı-Rus Savaşı'nda iki ayrı muharebede çarpışmış. Ama kitaplarda ve filmlerde gördüğümüzün aksine, aslında Türklere esir düşerek İstanbul'da vakit geçirmemiş. Bu dönemde yaşadığı maceraları (ve fazlasını), 1760'ta ordudan ayrıldıktan sonra yeniden yerleştiği memleketinde sık sık ağırladığı konuklarına anlatmış; bölgede ve özellikle aristokratlar arasında bu açıdan belli bir şöhrete kavuşmuş. Bu sofrta hikâyelerinin nasıl kitaba dönüştüğü konusunda detaylar biraz belirsiz, ancak anekdotlar önce anonim olarak 1781'de *Vade mecum für lustige Leute* (Eğlenceli İnsanların Elkitabı) adlı bir Alman dergisinde yayımlanıyor. Buradaki hikâyelerde Münchhausen'ın adı geçmese de hikâyelerin başlığı *M-h-s-nsche Geschichten*, yani *M-h-s-n Öyküleri*. Bunların kimisi Baron'un anlattıkları kimisiyse başka kaynaklardan geliyor.

Öykülerin ilk defa kitaba dönüşmesi ise İngilizcede, 1785'te *Baron Munchausen's Narrative of his Marvellous Travels and Campaigns in Russia* (Baron Munchausen'ın Rusya'daki Harikulade Seyahatlerinin ve Seferlerinin Hikâyesi) adıyla gerçekleşiyor. Bu edisyon da anonim, ancak yazarının Rudolf Erich Raspe olduğu biliniyor, hatta dergideki versiyonun da Raspe'ye ait olduğu düşünülüyor. Raspe'nin kendisi ise ayrı bir roman karakteri neredeyse. Hanoverli yazar, kariyerine kütüphaneci olarak başlıyor, aynı zamanda doğa tarihi konusunda araştırmacı, şair ve çevirmen.² 1775 yılında zimmetine para geçirmek ve dolandırıcılık suçlarının ortaya çıkması nedeniyle Almanya'yı terk ederek İngiltere'ye yerleşiyor. Burada önce çevirilerle para kazanmaya çalışıyor, ardından kendine Cornwall'daki madenlerde doğa tarihi ve jeoloji konularındaki uzmanlığını kullanabileceği bir iş buluyor, bir yandan da zamanında muhtemelen Göttingen'da yolunun keşiştiği Baron'un hikâyelerini kitaplaştırıyor. Kitabın başında ve sonunda bu anekdotları Baron'un konuklarına anlattığını betimleyen bir çerçeve anlatı, daha sonraki kitap ve filmlerde de farklı şekillerde karşımıza çıkıyor. İlk baskısı fazla satmasa da bazı ilavelerle Raspe'ye ait yeni bir versiyon aynı yıl içinde piyasaya sürülüyor. Yayınevi, satışlarından memnun olmadığı kitabın haklarını devrediyor; üçüncü baskıdan itibaren her yeni versiyonda farklı yazarlar tarafından farklı maceralar eklendiğinden Raspe kitabın kontrolünü tamamen kaybediyor. İlk baskısında 49 sayfa olan öyküler, altıncı baskıda 250 sayfaya ulaşılıyor.³ Tarihte en fazla dile çevrilen İngilizce kitaplardan birinin yazarı, en başta aldığı minik telif haricinde bu işten bir gelir elde edemiyor, hatta 1794'teki ölümüne kadar kitapların baskılarında adı bile geçmiyor (sergideki sekizinci edisyon [bkz. s. 294], Raspe'nin ölümünden sonra yayımlanmış).

- 1 "Yapay bozukluk" olarak da bilinen sendrom, kişinin hasta olmadığı halde ilgi görmek için hastalıklar ve semptomlar uydurmasına deniyor.
- 2 "Raspe, Erich Rudolf," *Oxford Dictionary of National Biography* 46, 75–76.
- 3 Wiebel, "Münchhausen – das Märchen vom Lügenbaron."

Münchhausen'ın, ya da İngilizce kitaptaki adıyla Munchausen'ın, maceraları 1786'da Almancaya çevriliyor. Tanınmış şair Gottfried August Bürger, ikinci baskıyı kendi uydurduğu hikâyeleri de ekleyerek yayımlıyor. Bu yeni öyküler arasında, sonradan en tanınmışlarından biri olacak, sultanla girilen iddia da var. Sultanın sarayında esir olan Baron, orada içtiği Tokay şarabının daha iyisini Viyana'da bulabileceğini, bunun için de çok hızlı koşan yardımcısını gönderip şarabı bir saat içinde imparatoriçeden aldırabileceğini belirtiyor. Bu bahis, sonunda Münchhausen ve ekibini özgürlüğüne kavuşturuyor. Bürger'in kaynak aldığı Raspe versiyonlarında olmayan bu ekipte, "kurşunlu-koşucu"dan başka kulakları kilometrelerce öteyi duyabilen "çayır-

[Rudolf Erich Raspe ve anonim başka yazarlar] çeviren Théophile Gautier fils; çizimler Gustave Doré
Aventures du Baron de Munchhausen traduction nouvelle par Théophile Gautier fils illustrées par Gustave Doré.

Baron Munchhausen'ın Maceraları, Théophile Gautier fils'in Yeni Çevirisi, Gustave Doré'nin Çizimleri.

Paris: Furne (için Corbeil-Crété), Jouvot et Cie, 45, rue Saint-André-des-Arts [1866].

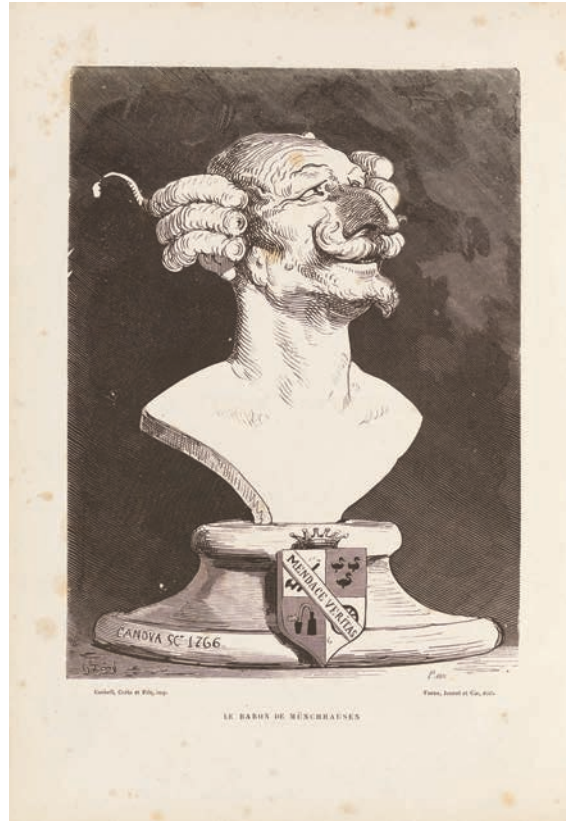
[Rudolf Erich Raspe, and anonymous others] translated by Théophile Gautier, fils; illustrated by Gustave Doré
Aventures du Baron de Munchhausen traduction nouvelle par Théophile Gautier fils illustrées par Gustave Doré.

Paris: (Corbeil-Crété for) Furne, Jouvot et Cie, 45, rue Saint-André-des-Arts [1866].

Si Hautesse me permit de choisir autant de dames que je voudrais.

"Haşmetmeab istediğim kadar hanım seçmeme izin verdi."

"Baron Münchhausen"

Film afişı

Münchhausen

Yönetmen: Josef von Báký

Almanya, 1943

110'

Film poster

Münchhausen

Directed by Josef von Báký

Germany, 1943

110'

Meşher Arşivi | Archive

Milliyet Çocuk 6 (11 Şubat | February 1980).

Meşher Arşivi | Archive

Filmden sahne

Münchhausen

1943

Yönetmen: Josef von Báký

Senaryo: Helmut Kautner

Ufa-Filmkunst GmbH

Friedrich-Wilhelm-Murnau-Stiftung'un

izniyle, Almanya

Scene from the film

Münchhausen

1943

Director: Josef von Báký

Script: Helmut Kautner

Ufa-Filmkunst GmbH

Courtesy of Friedrich-Wilhelm-Murnau-

Stiftung, Germany

Ölümsüz İstanbul

Selim İleri

Meşher'de açılması tasarlanan *Hikâye İstanbul'da Geçiyor* sergisi için beni aradıklarında evde, uzun süreden beri yalnızlıkla baş başaydım.

Telefondaki zarif sesi dinledim: Sergiye gidebilecek miydim; gelecek yıl Ocak, sağlık koşullarım el verecek miydi? Hangi yapıtlar, neler, bilmediğim kim bilir ne çok edebiyat, sanat fırtınası...

İlk yankıyan Loti'nin *Aziyadé'si*, belleğimde İstanbul'u bir sır, bir bilmece olarak sunmuştu; İstanbul, bu tuhaf, içli yapıtta hem var olmuş hem kaybolmuş, tıpkı başkişisi *Aziyadé* gibi.

* *

Batı'nın yüzyıllar öncesinden ve yüzyıllar içinde; yaşadığım, değerli bir sanatçımızın, Bedri Rahmi'nin "canım" –"ışığından sudan örülmüş canım İstanbul"– dediği, doğup büyüdüğüm, artık yaşlılığı kabullenmeye çalıştığım kente yaklaşımı. Yalnız yaklaşımı değil yorumlayışı, alımlayışı, hatta –belki– özdeşlikler...

Ömer Koç Koleksiyonu'nda korunan yapıtlardan oluşacakmış sergi. Birden –çok değerli, emeği, kazandırdıkları asla ödenemeyecek– Nurhan Atasoy'un Ömer Koç yorumu: "Bu topraktaki, bu toprağın esinlendirdiği bütün kültürel birikimi saklama, koruma tutkunu bir genç adam! Benzerine kolay rastlanmıyor."

Hikâye İstanbul'da Geçiyor'da yer alacak özgün yapıtlara, bu yapıtlardan fıskıracak duyuş, düşünüş, düşleyiş gizilgücüne göz atmak benimkisi: Heyecanı bir an önce başlasa diyebilirim.

* *

Gönül vurgunluğum dolayısıyla en başta Virginia Woolf: *Orlando*. Yıl 1928... Ben defalarca okudum *Orlando*'yu. Sonra sonra tadına varılıyor.

Erkek, erkek-kadın, kadın olarak üç farklı resmi yapılmış kurmaca kişisi Orlando, aslında Vita Sackville-West'in ta kendisi. Woolf onu romanının başkişisi yapmış ve androjen roman kişisini hem sevimli hem trajik yönleriyle yansıtmış. Bir ironi fırtınası; ama bir yandan da insanın çözümsüz aşk arayışından bir esinleniş...

Woolf'un bu çok ayırksı roman kişisi dönüşümlerden geçerken mekân İstanbul!

Çok gençliğinde İstanbul'a iki kez gelen (1906, 1911) Virginia Woolf, 1928'de kenti düşleminde yeniden yaşıyor: İstanbul'a büyük hayranlık, sislerin gerisinde Ayasofya, öteki camiler, tapınaklar, minareler, ezan sesleri. Orlando kılık değiştirip Kapalıçarşı'yı geziyor. Orlando Galata Köprüsü'nde. Orlando mor giysileriyle geçip giden tantanalı yeniçerilere bakıyor...

Orlando öyle mucizeler yaratıyor ki romanın bir bölümünde kendisini alkışlayanlara dupduru bir Türkçe ile teşekkür ediyor...

Bu romanı 1976'da okumaya çalışmış, ancak 1998'de baştan sona okuyabilmişim, İstanbul göndermelerine, betimlerine coşkular, âdeta sevinçler duyarak.

* *

Hikâye İstanbul'da Geçiyor The Story Unfolds in Istanbul

KİTAP | PUBLICATION

Derleyenler | Edited by

Şeyda Çetin
Ebru Esra Satıcı

Yazarlar | Authors

Melis Behlil
Zeynep Çelik
Şeyda Çetin
Kaya Genç
Selim İleri
Ebru Esra Satıcı

Katalog Metinleri | Catalogue Entries

Sven Becker
Şeyda Çetin
Ebru Esra Satıcı

Yayın Koordinatörü | Publication Coordinator

Defne Karakaya

Kitap Tasarımı ve Uygulama

Book Design and Design Application
Yeşim Demir Pröhl

Çeviriler | Translations

Nazmi Ağıl (İngilizce-Türkçe, şiir | English-Turkish, poems) 74, 87, 140
Baptiste Gacoin (Türkçe-İngilizce | Turkish-English) 19-25, 33-39, 45, 48, 51, 56, 61, 72, 84, 91, 110, 114, 125, 138, 141, 144, 147, 154, 158, 182, 184, 188, 205, 209, 214, 247, 255, 261, 295, 308, 328-332
Ayşen Gür (İngilizce, Fransızca-Türkçe | English, French-Turkish) 7-8, 46, 97-101, 120, 139, 176, 240, 339 vd. | *et passim*
Aytekin Karaçoban (Fransızca-Türkçe, şiir | French-Turkish, poems) 82, 83, 151

İngilizce Redaksiyon | Copyediting in English

Rose Shepherd

Düzeltili | Proofreading

Tuğba Yıldırım

Yayın Asistanı | Publication Assistant

Behram İlbey Alp Akpınar

Fotoğraflar | Photographs

Hadiye Cangökçe

Dijital Karanlık Oda | Digital Dark Room

Menderes Coşkun

Motifler | Motifs

İlgin Külekçi

Kâğıt | Paper

Garda Matt Rough 120 gr

Fontlar | Fonts

Fira Sans, Degular

Baskı | Printed by

Mas Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş. Hamidiye Mahallesi Soğuksu Caddesi No: 3 Kağıthane 34408 İstanbul, Türkiye
T. + 90 212 294 10 00
kitap@masmat.com.tr
Sertifika no | Certificate no: 44686

Yayıncı | Publisher

Vehbi Koç Vakfı
Nakkaştepe Azizbey Sokak No: 1
Kuzguncuk 34674 İstanbul, Türkiye
www.vkv.org.tr
Sertifika no | Certificate no: 34721

Bu kitap, 23 Ocak 2025-13 Temmuz 2025 tarihleri arasında Meşher'de gerçekleştirilen *Hikâye İstanbul'da Geçiyor* sergisi kapsamında yayımlanmıştır.
Published on the occasion of the exhibition *The Story Unfolds in Istanbul* organised at Meşher between 23 January 2025 and 13 July 2025.

Birinci baskı | First edition, 2025

ISBN: 978-605-9606-54-7

MEŞHER

İstiklal Caddesi No: 211 Beyoğlu 34433
İstanbul, Türkiye
www.meshher.org

Bütün hakları saklıdır. Yasal sınırlar içinde ve kaynak gösterilmek suretiyle yapılabilecek alıntılar dışında her türlü kullanım ve yararlanma, eser/hak sahiplerinin önceden yazılı iznine tabidir. Bu kitabın yazarları eserlerinin kendi orijinal yaratımları olduğunu ve eserlerde dile getirilen tüm görüşlerin kendilerine ait olduğunu, bunlardan dolayı kendilerinden başka kimsenin sorumlu tutulamayacağını, eserde üçüncü şahısların haklarını ihlal edebilecek kısımlar olmadığını kabul ederler.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without seeking the written permission of the copyright holders and the publishers. The authors of this book acknowledge that the work is their original creation and that all the opinions are their own and no one else can be held accountable for them, and that there are no parts in their works that could infringe upon the rights of third parties.

İzinler | Permissions

Görsellerin kullanım hakları ilgili yayınevi, koleksiyon ve fotoğrafçılara aittir. Sergilenen ve yayımlanan tüm eserler, aksi belirtilmedikçe Ömer Koç Koleksiyonu'na aittir.

The usage rights of the images belong to the publishers, collections and photographers. All works exhibited and published in the catalogue belong to the Ömer Koç Collection, unless otherwise stated.

© Meşher, 2025, Vehbi Koç Vakfı
Vehbi Koç Foundation

Metinler | All texts

© Yazarlar ve Çevirmenler
© Authors and Translators

Teşekkürler | Acknowledgements

Yayıncı, tüm hak sahiplerini bilgilendirmeye ve adil kullanım kapsamında kalmaya özen göstermiştir. Bu konudaki eksiklerin yeni basımlarda düzeltilebilmesi için bilgilendirilmeyi rica eder.

Every effort has been made to inform all rights holders and ensure compliance with fair use. The publisher kindly requests to be notified of any omissions in this respect and will be pleased to make the appropriate acknowledgements in any future edition.

Nazmi Ağıl
Emre Aracı
Hasan Altunbaş
Ömer Atakan
Ayşecan Ay
Hülya Bilgi
Magali Bonjean
Zeynep Can
Hadiye Cangökçe
Özlem Çakar
Haluk Diriker
Burak Enver
Özge Ertem
Sophia Gorton, ITV
Ergün Gündüz
Kaan Hamdioğlu
Priscilla Mary Işın
Selen İşyar
Ayhan Kırıç
Yonca Kocadağ
Murat Can Kozan
Kaitlyn Krieg
Mike Manzi
Nuray Omaç
Burak Öztürkmen
Marilyn Palmeri
Lenka Priknerová
Elif Rongen
Mehmet Hakkı Suçin
Azize Tan
Duygu Tarkan
Defne Tulga
Cenan Tüzel
Tezcan Yaramancı

Academy of Motion Picture Arts and Sciences
Film Archive, Edda Manriquez
American Research Institute in Turkey,
Istanbul Center Library
Annecy Film Festival, Raphaël Cahuzac

Arter
British Film Institute, BFI National Archive,
Espen Bale
Deutsche Kinemathek – Museum für Film und
Fernsehen, Susanne Schumann
Filmarchiv Austria, Susanne Rocca
Gosfilmofond of Russia, Alexandra Ustyuzhanina
Institut Lumiere
International Film Festival Rotterdam,
Nina den Hollander
İBB Kültür ve Müzeler Müdürlüğü,
Atatürk Kitaplığı
Koç Holding Hukuk ve Uyum Müşavirliği,
Fatma Devrim, İlayda Çelik
La Cinémathèque française
Locarno Film Festival, Inès Bron
Marmara Üniversitesi Kütüphane ve
Dokümantasyon Daire Başkanlığı
Music Library, Wilson Special Collections Library,
University of North Carolina at Chapel Hill
Pathé Films, Clothilde Borowia
SALT Araştırma
Solomon R. Guggenheim Museum, Anton Sherin
Şehir Üniversitesi Taha Toros Arşivi
T.C. Millî Savunma Bakanlığı
Teatro Nacional São João, Portugal,
Paula Braga
The Library of Congress, Lynanne Schweighofer
Théâtre Vidy-Lausanne, Switzerland,
Elizabeth Gay
Toronto International Film Festival,
Iris Robinson
Universal Music Publishing, Aslı Arcan

Hikâye İstanbul'da Geçiyor
The Story Unfolds in Istanbul

SERĞİ | EXHIBITION

23.01–13.07.2025

Küratörler | Curators

Ebru Esra Satıcı
Şeyda Çetin

Danışmanlar | Consultants

Sven Becker
Zeynep Çelik
Bahattin Öztuncay

Sergi Tasarımı ve Uygulama

Exhibition Design and Execution
Nilüfer H. Konuk

Sergi Prodüksiyonu ve Lojistik

Exhibition Production and Logistics
Ezgi Göksu Öztürkmen
(Koordinatör | Coordinator)
Yaren Taşdemir (Sorumlu | Specialist)

Grafik Tasarım | Graphic Design

Yeşim Demir Pröhl

Editör | Editor

Defne Karakaya

Çeviriler | Translations

Nazmi Ağıl
Baptiste Gacoin
Ayşen Gür
Aytekin Karaçoban

Eser Fotoğrafları | Artwork Photography

Hadiye Cangökçe

Dijital Karanlık Oda | Digital Darkroom

Menderes Coşkun

Sergi Render Çalışması | Rendering

Ömercan Çakır

Sergi Teknoloji Sponsoru

Exhibition Technology Sponsor

Aydınlatma Tasarımı ve Uygulama

Lighting Design and Execution
Kemal Yiğitcan

Sergi Kurulumu ve Nakliye

Exhibition Installation and Transportation
Simurg Fine Art & Int'l Logistics

Teknik Ekip | Technical Team

Özkan Kaya
Medet Tiryaki

Bilgi Teknolojileri Kıdemli Sorumlusu

Senior Information Technologies Specialist
Mert Gözören

Videolar | Videos

Klık Stüdyo - Gülay Ayyıldız Yiğitcan

Altyazı Çeviri ve Yerleştirme | Subtitles

Faprika Festival ve Etkinlik Yönetimi
KatadromArt

Prodüksiyon | Production

Birim Metal - Serhat Öztemir
Çur Dekor - Akın Karaçur
Denge Alçı - Gülali Gügercinoğlu
EMFA A.Ş. - Adnan Kasapoğlu
Lamarts Fineart Baskı Atölyesi
ND Reklam - İbrahim Eskiköy
Seven Sanat Galerisi - Sertaç Seven
SG Yapım - Sabri Yanık
Umut Cam - İsmail Elik

Sigorta | Insurance

Ram Sigorta

Küratöryel Asistan | Curatorial Assistant

Behram İlbey Alp Akpınar

Asistanlar | Assistants

Hazal Arık
Selen Arslan
Bilge Çubukcu
Yalçın Taş

MEŞHER

Direktör | Director

Nilüfer H. Konuk

İdari İşler ve Operasyon Yöneticisi

Administrative Affairs and Operation Manager

Sevim Tavus

Küratör | Curator

Şeyda Çetin

Küratör | Curator

Ebru Esra Satıcı

Sergiler Koordinatörü

Exhibitions Coordinator

Ezgi Göksu Öztürkmen

Prodüksiyon Sorumlusu

Production Specialist

Yaren Taşdemir

Bilgi Teknolojileri Kıdemli Sorumlusu

Senior Information Technologies Specialist

Mert Gözören

İletişim Sorumlusu | Communications Specialist

Sibel Çorbacıoğlu Güner

Etkinlikler ve Ziyaretçi İlişkileri Sorumlusu

Events and Visitor Engagement Specialist

Sena Özçiftçi Özşarik

Ziyaretçi İlişkileri | Visitor Engagement

Bilge Çubukcu

Koleksiyon Yöneticisi | Collection Manager

Defne Tulga

Koleksiyon Sorumlusu | Collection Specialist

Kaan Hamdioğlu

Araştırma Görevlisi | Researcher

Burak Enver

Koleksiyon Gözetim Sorumlusu | Collection Assistant

Hasan Altunbaş

Teknisyenler | Technicians

Özkan Kaya

Medet Tiryaki

Güvenlik | Security

Ümit Önder (Amir | Supervisor)

Koray Akbaş

Serpil Bal

Ufuk Balaman

Feyyaz Ecevit

Efe Gültekin

Deniz İlistir

Gökmen Korkmaz

Gökhan Tekin

Kat Görevlisi | Domestic Duties

İsmail Taşdemir

Yardımcı Hizmetler | Logistics and Services

Birol Civelek

Cahit Dikmen